

PAM – Krizové ošetřovné – základní informace

Níže uvedený text řeší nejčastější dotazy našich uživatelů.

Podrobnější informace naleznete například na <https://www.mpsv.cz/osetrovne>.

Aktuální informace k ošetřovnému z důvodu uzavření škol na stránkách ČSSZ naleznete na <https://www.cssz.cz/web/cz/aktualni-informace-k-osetrovnemu>.

1. Legislativa

Jako jedno z opatření k řešení důsledků další vlny onemocnění COVID-19 probíhající na podzim 2020 byl přijat zákon č. 438/2020 Sb., o úpravách poskytování ošetřovného v souvislosti s mimořádnými opatřeními při epidemii a o změně zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

Tento zákon přinesl jednak dočasné úpravy týkající se ošetřovného jako dávky nemocenského pojištění (jedná se o tzv. „krizové“ ošetřovné; vychází se přitom z úprav, které platily na jaře 2020 podle zákona č. 133/2020 Sb., avšak s určitými modifikacemi), jednak změny v zákoně o nemocenském pojištění, které jsou trvalé. Zákon č. 438/2020 Sb. nabyl účinnosti v části týkající se krizového ošetřovného dnem 30. října 2020 a v části upravující změny zákona o nemocenském pojištění dnem 1. listopadu 2020.

2. Kdo má nárok na ošetřovné

Nárok na ošetřovné má zaměstnanec, který nemůže vykonávat v zaměstnání práci z důvodu ošetřování/péče:

- dítě mladší 10 let (v době uplatnění nároku na ošetřovné musí být dítě mladší 10 let),
- nezaopatřené děti (nejdéle však do 26. roku věku) účastníci se školní docházky závislé na péči jiné osoby (již od stupně I.),
- osoby starší 10 let závislé na péči jiné osoby využívající služby denních, týdenních stacionářů a obdobných zařízení,
- děti, které se nemohou účastnit výuky z důvodu nařízení karantény v rodině v přímé souvislosti s onemocněním COVID-19.

Tyto podmínky platí i pro samoživitele/samoživitelky.

Podmínky nároku na ošetřovné (např. věk dítěte) se posuzují ke dni vzniku sociální události, tj. typicky ke dni uzavření škol. Pro střídající osoby v zákoně o nemocenském pojištění platí, že podmínky nároku na ošetřovné se u nich neposuzuje ke dni vzniku sociální události, ale k prvnímu dni převzetí dítěte do péče.

Od 12. 4. 2021 nemají na ošetřovné nárok rodiče dětí pracovníka kritické infrastruktury – viz čl. 6.2.

3. Kdy lze žádat o ošetřovné

Podle schválené právní úpravy je nárok na ošetřovné **po celou dobu uzavření škol** případně **po celou dobu trvání karantény dítěte**. Nárok na něj však zaniká skončením zaměstnání.

Pro orientaci uvádíme přehled vybraných termínů uzavření škol, byť je třeba vždy posuzovat uzavření a otevření konkrétní školy pro dané dítě:

11.03.2020 Uzavření škol

14.10.2020 Uzavření škol

21.12.2020 Uzavření škol; 04.01.2021 Otevření škol pro žáky 1. a 2. ročníků ZŠ

01.03.2021 Uzavření škol pro žáky 1. a 2. ročníků ZŠ

Po zavedení **rotační výuky od 12. 4. 2021** nárok na výplatu ošetřovného není ve dnech, kdy je výuka ve škole umožněna, ale i **nadále trvá ve dnech, kdy je nařízena distanční výuka** – viz čl. 6.1.

4. Dny pracovního klidu

Nárok na ošetřovné je při splnění podmínek **za každý kalendářní den včetně víkendu**, kdy zaměstnanec o dítě pečoval a současně tento den nepracoval, pokud tento den označí jako den péče v žádosti o ošetřovné.

Nárok na výplatu ošetřovného za dny pracovního klidu však vzniká v kalendářním týdnu pouze tehdy, pokud zaměstnanci vznikl nárok na výplatu ošetřovného aspoň za 1 pracovní den v tomto týdnu, který měl být pro zaměstnance pracovním dnem a v němž potřeba péče trvala. V tomto bodě došlo oproti jaru 2020 ke zpřísnění. Tenkrát právní úprava vylučovala výplatu ošetřovného, pokud ošetřovné bylo žádáno pouze za dny, ve kterých zaměstnanec vůbec neměl pracovat.

5. Školní prázdniny

Nárok na výplatu ošetřovného není v období školních prázdnin a volných dnů vyhlášených ředitelem školy v průběhu školního roku – viz § 3 odst. 4 zákona 438/2020 Sb.

Případné volno pro péči o dítě po dobu školních prázdnin si rodič řeší se zaměstnavatelem stejně, jako kterékoli jiné prázdniny, když potřebuje být s dítětem doma. Nejčastěji se bude jednat zřejmě o dovolenou a za tyto dny bude tedy klasicky náležet výplata od zaměstnavatele. Rodič tedy v žádosti o ošetřovné nevykazuje dny školních prázdnin jako dny péče o dítě, za které uplatňuje nárok na ošetřovné v rámci daného měsíce.

Kompletní přehled vyhlášených školních prázdnin naleznete na stránkách ministerstva školství mládeže a tělovýchovy v dokumentu **Organizace školního roku**. Zde uvádíme jen několik vybraných případů.

5.1. Podzimní prázdniny 2020

V týdnu 26. 10. – 1. 11. 2020 došlo k souběhu několika typů dnů – mimořádné volno z důvodu uzavření škol, státní svátek, klasické podzimní prázdniny a víkend. V tomto týdnu byl nárok na ošetřovné následující:

- 26.10.-27.10.2020 ošetřovné **náleží**, školy uzavřené nařízením vlády
- 28.10.2020 ošetřovné **náleží**, jedná se o státní svátek
- 29.10.-30.10.2020 ošetřovné **nenáleží**, jedná se o dlouhodobě avizované podzimní prázdniny – rodič musí řešit se zaměstnavatelem např. dovolenou
- 31.10.-01.11.2020 ošetřovné **náleží**, jedná se o víkend (podmínky viz čl. 4)

5.2. Vánoční prázdniny 2020

Po uzavření škol od 21. 12. 2020 může rodič či jiná osoba, která bude čerpat ošetřovné při péči o dítě, uplatnit **nárok na ošetřovné** z důvodu uzavření školy **za dny 21. a 22. 12. 2020**, které jsou dny potřeby péče o dítě.

Za dny školních prázdnin, tj. **od 23. 12. 2020 do 3. 1. 2021**, výplata ošetřovného **nenáleží**, neboť se jedná o plánované školní prázdniny a za dny prázdnin se ošetřovné nevyplácí. Jedná se o stejnou situaci jako v případě podzimních prázdnin 29. a 30. 10. 2020.

5.3. Pololetní a jarní prázdniny 2021

Ošetřovné nenáleží v období pololetních prázdnin **29. ledna 2021** a týdenních jarních prázdnin, jejichž termín byl pro jednotlivé okresy vyhlášen individuálně a spadá do **února případně března**.

Za dny školních prázdnin nenáleží nárok na ošetřovné. Rodič tedy nevykazuje dny školních prázdnin jako dny péče o dítě, za které uplatňuje nárok na ošetřovné v rámci daného měsíce.

5.4. Velikonoční prázdniny 2021

Nárok na ošetřovné se bude lišit v případě mateřských a základních škol. V případě **základních škol nebude nárok za čtvrtek 1. 4. 2021**, na který připadají školní prázdniny. **Na mateřské školy se prázdniny 1. 4. 2021 nevztahují a nárok na ošetřovné je i za tento den.**

Pátek 2. 4. 2021 a pondělí 5. 4. 2021 jsou státní svátky, kdy obecně výuka neprobíhá. Proto za tyto dny, včetně víkendu, může nárok na ošetřovné vzniknout. Jednou z podmínek nároku je, že vznikl nárok na výplatu ošetřovného alespoň za jeden den, který měl být v příslušném kalendářním týdnu pracovním.

6. Změny v ošetřovném od 12. 4. 2021

Na základě mimořádného opatření ministerstva zdravotnictví se od pondělí 12. 4. 2021 změnila dosavadní plošné uzavření školských a dětských zařízení tak, že se pro většinu dětí umožnil jejich návrat do škol a školek. Ve většině případů formou tzv. rotační výuky, kdy se děti ve školách střídají po týdnu. Pro rodiče, kteří pracují v některé z vybraných profesí, byla zajištěna péče o děti i mimo rotační systém, rovněž u vybraných mateřských školek došlo k obnovení péče v původním rozsahu.

6.1. Rotační výuka

Pokud se týká **nároku na ošetřovné** při rotační výuce, nárok na výplatu ošetřovného není ve dnech, kdy je výuka ve škole umožněna, ale i **nadále trvá ve dnech, kdy je nařízena distanční výuka**. Zaměstnanec na žádosti o ošetřovné uvede dny distanční výuky jako dny péče, pokud o dítě skutečně pečoval. Dny, kdy dítě mělo umožněnu prezenční výuku, rodiče nemohou označovat jako dny péče. Za tyto dny výplata ošetřovného nenáleží.

6.2. Kdo nemá nárok na ošetřovné od 12. 4. 2021

Pro děti základních škol pracovníků kritické infrastruktury musely základní školy od 12. 4. 2021 umožnit ve dnech distanční výuky pobyt ve školní družině nebo školním klubu v jejich "domovské" škole. Proto pro tyto děti škola uzavřena není a **nárok na ošetřovné tito rodiče od 12. 4. 2021 nemají**, ani ve dnech nařízené distanční výuky.

Obdobně pokud mateřská škola (případně dětská skupina), do které běžně dochází děti pracovníků kritické infrastruktury bez ohledu na skutečnost, zda se jedná o předškoláka či ne, je pro tyto děti otevřena, nárok na ošetřovné z důvodu uzavření škol tito pracovníci od 12. 4. 2021 nemají.

Jestliže škola (školka) není pro dítě pracovníka kritické infrastruktury uzavřena, **nárok na ošetřovné nemá ani jeden z rodičů**.

Do školních družin, klubů a do mateřských škol mohou děti těchto pracovníků kritické infrastruktury:

- zdravotničtí pracovníci poskytovatelů zdravotních služeb,
- pedagogickými pracovníky, kteří zajišťují prezenční vzdělávání v mateřské škole, základní škole, školní družině, školním klubu, v oborech vzdělání Praktická škola jednoletá nebo Praktická škola dvouletá, nebo
- pedagogickými pracovníky školských zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy,
- zaměstnanci bezpečnostních sborů,
- příslušníci ozbrojených sil,
- zaměstnanci orgánů ochrany veřejného zdraví,
- zaměstnanci uvedení v § 115 odst. 1 a další zaměstnanci v sociálních službách podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů,
- zaměstnanci Úřadu práce České republiky,
- zaměstnanci České správy sociálního zabezpečení a okresních správ sociálního zabezpečení,
- zaměstnanci Finanční správy České republiky.